

KRITIKA

Kriza srednjih let kot kriza salonske levice

✎ Gregor Butala

ODER

Milan Ramšak Marković:
Deževen dan v Gurlitschu
Režija Sebastijan Horvat
Prešernovo gledališče Kranj
in Mestno gledališče Ptuj

●●●●

Predstava *Deževen dan v Gurlitschu*, novo odrsko poglavje že dodobra ustaljene ustvarjalne naveze, ki jo oblikujeta režiser **Sebastijan Horvat** in dramaturg **Milan Ramšak Marković**, ta tokrat tudi v vlogi avtorja izvirnega besedila, je po eni strani dokaj »klasična« drama, po drugi pa tudi svojevrstna raziskava možnosti drugačnega oblikovanja uprizoritvenega prostora (s kakršnim so se spogledovale že razne prejšnje predstave tega tandema, na primer *Ali: strah ti poje dušo in Cement*) oziroma »prostora uprizoritve«, ki ni določen zgolj s »fizičnimi«, temveč tudi s časovnimi in mentalnimi koordinatami ter preskoki med njimi, še zlasti pa z njihovimi »zlivanji«. Povedano drugače, razmeroma preprosta osnovna zgodba, za katero se postopoma izkaže, da gre za neke vrste retrospektivno »rekonstrukcijo«, svoje prave pomenske razsežnosti razvije šele, ko se začne lomiti v nelinearen mozaik fragmentov, razsejanih med (daljno) preteklostjo in skorajšnjo prihodnostjo, kjer se potlačeni spomini premešajo s travmami sedanjosti, zglajena (malo)meščanska povrhnjica pa s surovim drobovjem »realnega«, v katerem se ne drobijo le krhke »liberalne« identitete, temveč izginjajo sami temelji podobe sveta.

Občinstvo je tokrat razmeščeno po

različnih straneh odra, sredi katerega se ob prihodu gledalcev že dogaja prijetna večerja: zakonca zgodnjih srednjih let Peter (**Aljoša Ternovšek**) in Ingrid (**Vesna Pernarčič**), on novinar, ki se je nedavno začel ukvarjati z »resnimi temami«, ona pa odvetnica, na svojem domu v predmestju Celovca gostita parček, ki ga sestavljata Petrov dolgoletni prijatelj David (**Miha Nemeč**), univerzitetni profesor, in njegova nova partnerica Sofi (**Živa Selan**), sicer tudi njegova nekdanja študentka. Ta družina udobno situiranih izobražencev sproščeno klepeta o vsem in hkrati ničemer, malo o avtomobilih in službi, malo o naraščanju nestrpnosti in drugih tegobah sodobne družbe, s katerimi pa se niti ne obremenjujejo; več nelagodja povzroči naključno razkritje, da je Sofi noseča (za kar si Peter in Ingrid že dolgo neuspešno prizadevata), še bolj pa se vzdušje pokvari, ko želi gostiteljica pokazati Sofi verižico svoje daljne sorodnice, ene prvih avstrijskih feministk, pa te ni v šatulji z nakitom. A če to izginotje Ingrid zgolj začasno razburi, zazeva v Petrovem »idiličnem« mehurčku nepovratna razpoka: v do takrat enotno dogajanje začnejo vdirati prizori iz njegovega otroštva, zaznamovanega z vrstniškim ter družinskim nasiljem, a tudi različne epizode njegovega vse bolj obsedenega iskanja manjkajoče ogrlice, ki ga vodi globoko v temne plasti civilizacije in lastne podzavesti ...

To potovanje glavnega junaka na dno eksistence, ki ga iz ugledne soseske popelje v lokalne krčme, na opustela parkirišča, k popivanju v zakotnih beznicah, nazadnje pa na razmočena tla v mračnem gozdu, iz uležanih odno-

sov med vse bolj čudaške, celo zlovesče like z obrobja, ki jih ne razume, kakor ne razume resničnih razmer v družbi, a jim skozi nekakšno »razpadanje subjekta« postaja silno podoben, je v svoji prisilnosti tako groteskno kot tragično. Uprizoritev, ki se iz salonske drame prelevi v nekakšno psihološko srhljivko, ga zarisuje skozi učinkovit derivat filmske forme, z »montažo« prizorov iz različnih časov in lokacij, hitrimi rezi in zatemnitvami, tudi z nekaterimi dramaturškimi prijemi (na primer ogrlica kot tipični MacGuffin oziroma pretvezni objekt). Dejstvo, da je besedilo nastajalo na osnovi jasnih uprizoritvenih izhodišč, je predstavi nedvomno v prid; še dodatno gladki tok podpirajo preprosta, a natančna scenografija **Igorja Vasiljeva**, ki v povezavi z lučjo (**Aleksandar Čavlek**) omogoča brezšivne preklope med razpršenimi prizorišči, duhovito okarakterizirani kostumi **Belinde Radulović** ter sugestivna glasbena podlaga **Draga Ivanuše**, v tekočo celoto pa ga dokončno povežejo polnokrvni igralski prispevki. Neposredna bližina gledalcev nastopajočim omogoča bolj minimalistično igralsko izrazje, pomenljive poglede, drobne geste – ob prej omenjeni četverici velja tu izpostaviti vsaj še **Darjo Reichman** kot odvetelo lahkoživko in **Boruta Veselka** kot zagonetnega Jockla. ✕

Če malce karikiramo:

Deževen dan v Gurlitschu se začne kot komedija Yasmine Reze, v katero se najprej naselijo liki iz dram Elfriede Jelinek, nato pa še motivi iz filmov Davida Lyncha.

Darja Reichman (Marta) in **Aljoša Ternovšek** (Peter) v predstavi Deževen dan v Gurlitschu, ki jo je po predlogi Milana Ramšaka Markoviča zrežiral Sebastijan Horvat. © Nada Žgank